

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΕΩΠΟΝΩΝ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Κοινοφελές Ίδρυμα
Ιωάννη Σ. Λάτση

ΧΟΡΗΓΟΣ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΙΔΡΥΜΑ ΙΩΑΝΝΗ Σ. ΛΑΤΣΗ

ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΑΠΝΩΝ

Μελέτη Σχεδιασμού και Υλοποίησης Πιλοτικής Δράσης:
"Διαχείριση και Εμπορία Αρωματικών και Φαρμακευτικών φυτών"

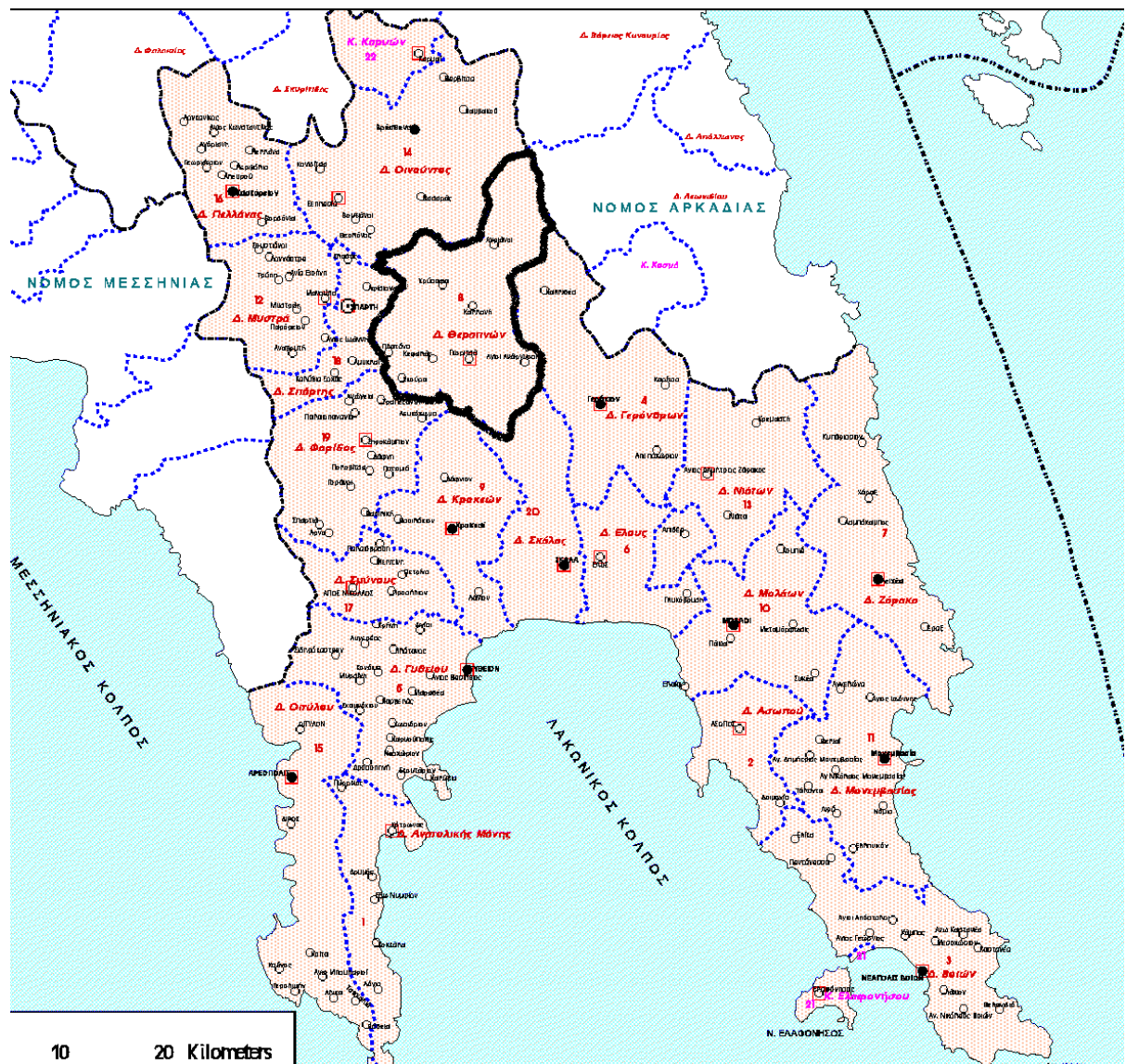
Υπεύθυνος Γεωπόνος Δράσης
Νικολέτος Σταύρος, Γεωπόνος Δ. Θεραπνών

Επιστημονικοί Υπεύθυνοι Δράσης:
Γαρυφαλλιά Οικονόμου, Επικ. Καθηγήτρια Γ.Π.Α.
Μόσχος Πολυσιού, Καθηγητής, Αντιπρύτανης Γ.Π.Α.

1. ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

1.1 Βασικά χαρακτηριστικά του δήμου

Ο Δήμος Θεραπνών έχει έκταση 261,7 Km², ξεκινά από το κέντρο του Νομού και επεκτείνεται βόρεια και ανατολικά. Συνορεύει βόρεια με το Δήμο Οινούντος, ανατολικά με το Δήμο Γερωνθρών και με το Νομό Αρκαδίας, νότια με το Δήμο Κροκεών και με το Δήμο Φάριδος. Δυτικά συνορεύει με το Δήμο Σπάρτης. Αποτελείται από 8 Τοπικά Δημοτικά Διαμερίσματα και έχει έδρα το Τοπικό Δημοτικό Διαμέρισμα Γκοριτσάς. Λόγω της γεωγραφικής του θέσης και έκτασης, αποτελεί επικοινωνιακό και εμπορικό κέντρο, ανάμεσα στους κατοίκους και τα προϊόντα γειτονικών με τη Σπάρτη Δήμων.

Η Γκοριτσά απέχει περίπου 235 χλμ από την Αθήνα, 80 από την έδρα της περιφέρειας Πελοποννήσου, Τρίπολη και 22 χλμ από τη Σπάρτη. Οι αποστάσεις των δημοτικών διαμερισμάτων του δήμου, από την έδρα φαίνονται στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 Χιλιομετρικές και χρονοαποστάσεις μεταξύ των Τ.Δ

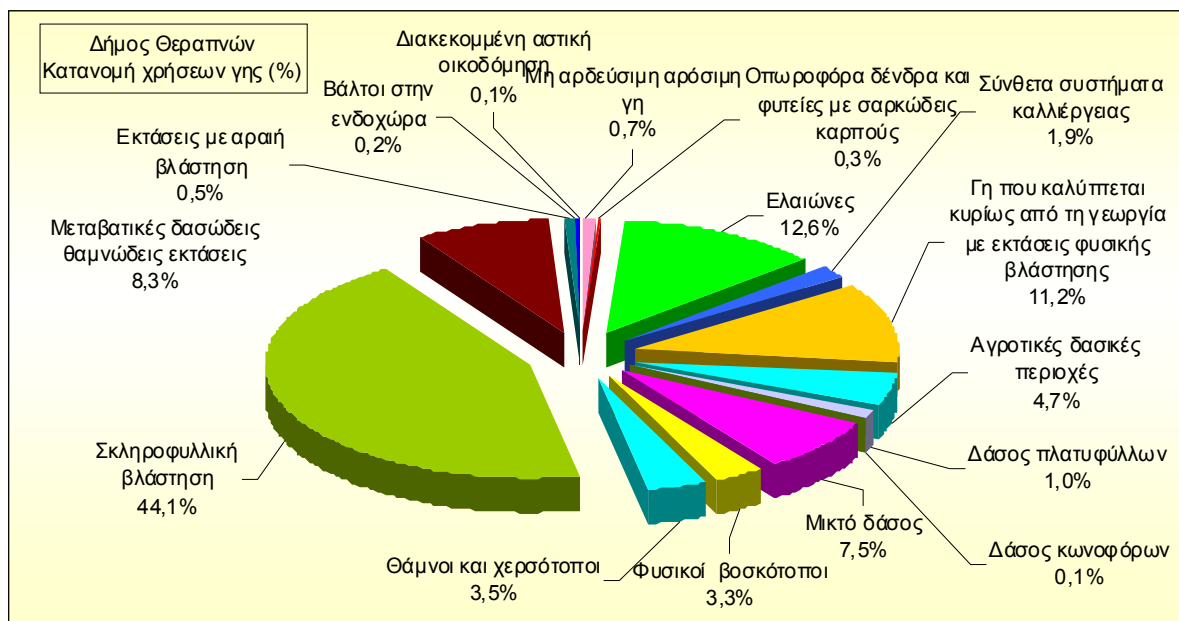
Α/Α	ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ (ΧΙΛ)	ΧΡΟΝΟΑΠΟΣΤ.
1	ΑΠΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ	7	10΄
2	ΑΓΡΙΑΝΟΙ	28	40΄
3	ΓΚΟΡΙΤΣΑ	0	0
4	ΚΑΛΛΟΝΗ	7	15΄
5	ΚΕΦΑΛΑΣ	7	10΄
6	ΠΛΑΤΑΝΑ	12	25΄
7	ΣΚΟΥΡΑ	10	20΄
8	ΧΡΥΣΑΦΑ	13	25΄
9	ΤΣΙΝΙΖΙΝΑ	36	55΄

(ΠΗΓΗ: Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε)

Παρατηρούμε ότι οι αποστάσεις δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλες ανάμεσα στα διαμερίσματα και την έδρα του δήμου. Στην καλύτερη όμως επικοινωνία τόσο μεταξύ τους, όσο και με την έδρα, θα βοηθήσει η μείωση των χρονοαποστάσεων με τη βελτίωση του οδικού δικτύου. Προσπάθεια που ήδη έχει ξεκινήσει για ορισμένους δρόμους, ενώ άλλοι έχουν μελετηθεί και προταθεί για χρηματοδότηση.

Στο Σχήμα 1 που ακολουθεί παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των χρήσεων γης του Δήμου.

Σχήμα 1. Κατανομή χρήσεων γης (%).

1.2 Βιοτικό περιβάλλον

1.2.1 Γενική περιγραφή οικοσυστημάτων βλάστησης

Στην ευρύτερη περιοχή μπορούν να διακριθούν οι παρακάτω ζώνες βλάστησης της περιγράφονται από τον Ντάφφ (1976) που βασίστηκε στη διάρθρωση της βλάστησης της ΝΑ Ευρώπης κατά Horvat (1962). Σύμφωνα με τη διάκριση αυτή, κατά μήκος της παραλιακής περιοχής και σε μια συνεχή λωρίδα μεταβαλλόμενου πλάτους αντιπροσωπεύεται η Ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης που χωρίζεται από οικολογική και φυσιογνωμική άποψη σε δύο υποζώνες, «ξηρότερες και χαμηλότερες περιοχές» και «υγρότερες και αμέσως ψηλότερες περιοχές».

Τις θερμότερες περιοχές της πρώτης υποζώνης εμφανίζονται ενώσεις φρύγανων στις οποίες κυριαρχούν αγκαθωτοί ημίθαμνοι και διάφορα είδη της οικογένειας και στις ψυχρότερες, που είναι περισσότερο εκτεταμένες, κυριαρχεί η ελιά.. Στη δεύτερη υποζώνη που είναι υγρότερη και εμφανίζεται σε συνέχεια του υγρότερου αυξητικού χώρου της υποζώνης, κυριαρχεί το πουρνάρι υπολειπόμενης της αριάς, και συναντώνται διάφορα αείφυλλα πλατύφυλλα.

1.2.2 Λοφώδης – ημιορεινή ζώνη αείφυλλων – πλατύφυλλων

Είναι η ζώνη που έχει επηρεαστεί εντονότερα από τον άνθρωπο και χαρακτηρίζεται από βοσκότοπους. Δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον όσον αφορά σπάνια ή απειλούμενα είδη χλωρίδας και πανίδας ούτε όσον αφορά τα επί

μέρους ενδιαιτήματα. Και σε αυτή τη ζώνη πάντως, η ποικιλία των ειδών της ορνιθοπανίδας είναι αξιόλογη όπως και η πυκνότητα των πληθυσμών, χωρίς όμως να παρουσιάζει ιδιαίτερο ορνιθολογικό ενδιαφέρον συγκριτικά με άλλες αντίστοιχες περιοχές της χώρας. Και σ' αυτή τη ζώνη δεν εντοπίζονται ιδιαίτερες περιοχές με σημαίνουσα ορνιθολογική σημασία όπου πρέπει να ισχύσουν ειδικά μέτρα προστασίας – διαχείρισης.

Οι συστηματικά καλλιεργούμενες περιοχές είναι σχετικά μεγάλες και εκτενείς και σε μεγάλο ποσοστό της επιφάνειάς τους καλύπτονται από ελαιώνες.

1.2.3 Χλωρίδα

Οι επί μέρους τύποι βλάστησης (ακολουθήθηκε όπου ήταν δυνατόν, η ονοματολογία με βάση την Κοινοτική Οδηγία 92/42) και τα πιο συχνά εμφανιζόμενα είδη αναφέρονται παρακάτω:

Βλάστηση φρυγάνων: *Sarcopoterium spinosum* (Αφάνα), *Centaurea spinosa*, *Corydorthymus capitatus* (Θυμάρι), *Stachys spinosa*, *Rhamnus oleoides*, *Salvia triloba*, *Phlomis fruticosa* (Ασφάκα), *Origanum vulgare* (Ρίγανη), *Pistacia lentiscus* (Σχίνος), *Olea oleaster* (Αγριελιά), *Quercus coccifera* (Πουρνάρι), *Myrtus communis* (Μυρτιά), κ.α.

1.2.4 Πανίδα

Η μακροχρόνια παρουσία του ανθρώπου, σε συνδυασμό με την εύκολη σχετικά πρόσβαση έχει οδηγήσει στη σταδιακή εξαφάνιση αρκετών ειδών της πανίδας κυρίως των μεγάλων θηλαστικών. Συνολικά από την πλευρά της πανίδας η περιοχή μελέτης δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, τουλάχιστον όσον αφορά τη συγκέντρωση και των πληθυσμό ειδών που χρίζουν ιδιαίτερης προστασίας.

Θηλαστικά: Υπάρχουν τα γνωστά είδη που απαντώνται σε όλη την Ελλάδα, *Martes foila* (Κουνάβι), *Mustela nivalis* (Νυφίτσα), *Vulpes vulpes* (Αλεπού), *Meles meles* (Ασβός), *Lepus europeus* (Λαγός), *Apodemus flavicolis dietzi* (Κρικοποντικός), *Apodemus mystacinus epimelas* (Βραχοποντικός).

1.3 Ανθρώπινο δυναμικό

1.3.1 Πληθυσμιακή εξέλιξη κατά την τελευταία 10ετία

Μεταξύ των απογραφών 1991 και 2001 ο πληθυσμός του Δήμου αυξήθηκε κατά 2,1 %, παρουσιάστηκε μείωση του γυναικείου πληθυσμού κατά 2,9% αλλά παρουσιάστηκε σημαντική αύξηση του ανδρικού πληθυσμού κατά 7,3%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Πληθυσμιακή εξέλιξη κατά τη χρονική περίοδο 1991-2001.

ΔΗΜΟΣ Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ**	2001*			1991			ΜΕΤΑΒΟΛΗ %		
	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	5.435.961	5.528.059	10.964.020	5.058.131	5.201.769	10.259.900	7,5	6,3	6,9
Ν. ΛΑΚΩΝΙΑΣ	51.512	48.125	99.637	48.955	46.661	95.616	5,2	3,1	4,2
Δ. ΘΕΡΑΠΙΝΩΝ	1.580	1.482	3.062	1.473	1.526	2.999	7,3	-2,9	2,1

(Πηγή: Στατιστικά στοιχεία απογραφής πληθυσμού ΕΣΥΕ 1991, 2001)

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, η διάρθρωση της απασχόλησης ανά παραγωγικό τομέα χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία του πρωτογενούς και του τριτογενούς τομέα. Η απασχόληση στο δευτερογενή τομέα παρουσιάζει τα χαμηλότερα ποσοστά, ενώ η απασχόληση στον τριτογενή τομέα ακολουθεί αυξητική πορεία.

1.3.2 Ανεργία

Σε επίπεδο οικονομίας, το φαινόμενο της ανεργίας έχει οικονομικό κόστος άμεσο αλλά και έμμεσο. Καταβολή χρημάτων για την αναπλήρωση μέρους του εισοδήματος του ανέργου ή για την ένταξή του σε προγράμματα απασχόλησης καθώς και το διαφυγόν προϊόν που θα παραγόταν, αν δεν υπήρχε ανεργία αποτελούν τις επιπτώσεις του φαινομένου αυτού.

Η παρουσία της ανεργίας στο Δήμο Θεραπνών τα τελευταία χρόνια έχει κάνει έντονη την εμφάνιση της, με αποτέλεσμα να καθίσταται αναγκαία η εξατομικευμένη προσέγγιση των ανέργων και η λήψη ειδικών μέτρων στήριξης.

Το ποσοστό ανεργίας το έτος 2001 ήταν 8,1% του εργατικού δυναμικού σε σύγκριση με 5,5% το 1990 και 10,5% για το σύνολο της χώρας (2001). Τα στοιχεία αυτά δείχνουν το έντονο πρόβλημα εξασφάλισης απασχόλησης που παρατηρείται

στην περιοχή παρά τις διάφορες παρεμβάσεις του Κράτους, στους τομείς κατάρτισης και εκπαίδευσης, επαγγελματικού προσανατολισμού και στήριξης των ομάδων που συνιστούν το εργατικό δυναμικό της περιοχής.

1.3.3 Υποαπασχόληση

Η ύπαρξη υποαπασχόλησης στρεβλώνει σε μεγάλο βαθμό την εκτίμηση της απασχόλησης και της ανεργίας στην περιοχή. Ειδικότερα, η υποαπασχόληση στη γεωργία, η οποία απορροφά περισσότερο από το 55% του εργατικού δυναμικού στην περιοχή παρέμβασης, αποτελεί πολύπλοκο ζήτημα λόγω της εποχικότητας της γεωργικής παραγωγής, με πολλούς αγρότες να δραστηριοποιούνται και σε άλλες μη γεωργικές εργασίες, όπως ο τουρισμός και το εμπόριο. Επιπλέον και στις μη γεωργικές δραστηριότητες, περίπου το 50% των απασχολούμενων είναι αυτοαπασχολούμενοι ή συμβοηθούντες στην οικογενειακή επιχείρηση. Συνεπώς, αυτά τα άτομα σε περιόδους κάμψης της οικονομικής δραστηριότητας μάλλον υποαπασχολούνται παρά εμφανίζονται ως άνεργοι.

Εκτιμάται ότι περίπου 21% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της περιοχής υποαπασχολείται στον πρωτογενή τομέα επί το πλείστον, με το 70% των υποαπασχολούμενων να αποτελούνται από γυναίκες και μόλις το 30% αποτελείται από άντρες.

1.4 Κοινωνικές υποδομές

1.4.1 Εκπαίδευση

Στο Δήμο Θεραπνών λειτουργούν ένα νηπιαγωγείο στην Γκοριτσά με δέκα μαθητές και πέντε δημοτικά σχολεία με συνολικά ογδόντα οκτώ μαθητές. Στη περιοχή δε λειτουργεί γυμνάσιο και λύκειο. Οι περισσότεροι μαθητές πηγαίνουν στα γυμνάσια και λύκεια της Σπάρτης, ενώ λίγοι από αυτούς πηγαίνουν στο Γεράκι.

Στην εκπαίδευση μπορούν επίσης να καταγραφούν και οι μη λειτουργούσες υποδομές της. Αυτές περιλαμβάνουν τρία σχολικά κτίρια, συνολικά τριών ορόφων και επιφάνειας 274 Km².

1.4.2 Υγεία – Πρόνοια

Στα δημοτικά διαμερίσματα του δήμου Θεραπνών λόγω της μικρής τους σχετικά απόστασης από τη Σπάρτη, δε λειτουργεί νοσοκομείο ή κέντρο υγείας παρά μόνο αγροτικά ιατρεία.

1.5 Η γεωργία και η κτηνοτροφία του Δήμου Θεραπνών

- Αριθμός εκμεταλλεύσεων: 1400 εκμεταλλεύσεις
- Παραγωγική κατεύθυνση γεωργικών εκμεταλλεύσεων:
 - μικτές 980 εκμεταλλεύσεις
 - αμιγώς γεωργικές 400 εκμεταλλεύσεις
 - αμιγώς κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις 20
- Καλλιεργούμενες εκτάσεις και μέσο μέγεθος εκμετάλλευσης:
 - 45.000 στρέμματα καλλιεργούμενες εκτάσεις με μέσο μέγεθος εκμετάλλευσης 32,6 στρέμματα
- Κατανομή γεωργικών εκτάσεων σε βασικές κατηγορίες:
 - Ετήσιες καλλιέργειες 3.000 στρ.
 - Αμπέλια 60 στρ.
 - Δενδρώδεις καλλιέργειες 41.900 στρ.
- Εκτάσεις βασικών καλλιεργειών και δενδρώνων π.χ.
 - Σιτηρά 800 στρ.
 - Κτηνοτροφικά φυτά 2000 στρ.
 - Κηπευτικά 200 στρ.
 - Ελαιώνες 33.089 στρ.
 - Εσπεριδοειδή 2500 στρ.
 - Οπωροφόρα δένδρα κ.λπ. δενδρώδεις καλλιέργειες 6.371 στρ.
- Ποσοστό αρδευόμενων εκτάσεων: 50%.
- Αριθμός νέων γεωργών: 150.
- Αριθμός Σχεδίων Βελτίωσης τη περίοδο 2000-2006 και μετά τις πυρκαγιές 100 σχέδια βελτίωσης την περίοδο 2000-2006. Μετά τις πυρκαγιές δεν έχει προκηρυχτεί πρόγραμμα.
- Ο τομέας της κτηνοτροφίας.
- Εκμεταλλεύσεις και αριθμός ζώων κατά είδος (αιγοπρόβατα, βοοειδή χοίροι)

100 εκμεταλλεύσεις με 16.000 αιγοπρόβατα, 20 βοοειδή και 50 χοίροι.

- Διάκριση των εκμεταλλεύσεων σε μεγάλες – μικρές (ανάλογα με τον αριθμό του ζωικού κεφαλαίου).
όλες οι εκμεταλλεύσεις είναι μικρές
- Ζημιές φυτικού και ζωικού κεφαλαίου:
 - 6.000 στρέμματα με 100.000 ελαιόδεντρα.
 - 70 στάβλοι και 50 αγροτοαποθήκες.
 - 500 κυψέλες μελισσών.
 - 200 αιγοπρόβατα.
 - 70.000 στρέμματα βοσκοτόπων.

1.6 Λοιποί κλάδοι τοπικής οικονομίας

1.6.1 Βιοτεχνία – Μεταποίηση γεωργικών προϊόντων (μονάδες)

Οι περισσότερες μεταποιητικές επιχειρήσεις αφορούν ελαιουργεία, μονάδες τυποποίησης και συσκευασίας ελαιόλαδου, τυροκομεία, οινοποιεία κλπ. Αναλυτικά οι βιοτεχνίες και οι μεταποιητικές μονάδες γεωργικών προϊόντων παρουσιάζονται στο Παράρτημα Ι.

1.6.2 Τουρισμός (κλίνες σε ξενοδοχειακά / αγροτουριστικά καταλύματα)

Μάλλον έχει περιορισμένη υποδομή σε αγροτουριστικά καταλύματα με εξαίρεση τον παραδοσιακό ξενώνα Τσιντζίνων «ΣΧΟΛΑΡΧΕΙΟ». Μια πολύ καλή υποδομή διαμονής στον παραδοσιακό ξενώνα που λειτουργεί όλο το χρόνο, καθώς και παραδοσιακές ταβέρνες που προσφέρουν τοπικές παραδοσιακές γεύσεις. Το χωριό προσφέρεται και για εναλλακτικό τουρισμό.

1.7 Προβλήματα που αντιμετωπίζει ο Δήμος

Ο Νομός Λακωνίας και κατά επέκταση ο Δήμος Θεραπνών, σύμφωνα με στοιχεία της Περιφέρειας Πελοποννήσου, παρουσιάζει στασιμότητα έως και φθίνουσα τάση στην εξέλιξη της παραγωγικής και οικονομικής του πορείας εξαιτίας των έντονων διαρθρωτικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει. Είναι σημαντικό επίσης να γίνει η παρατήρηση ότι η έλλειψη βασικών υποδομών έχει αρνητική επίδραση σε

όλες σχετικά τις οικονομικές δραστηριότητες που οδηγούν σε αύξηση της απασχόλησης και ανταγωνιστικότητας.

Ο Δήμος Θεραπνών παρουσιάζει τα τυπικά προβλήματα του ελληνικού αγροτικού χώρου, όπως αυτά παρουσιάζονται συνοπτικά ακολούθως:

Πληθυσμός

Τα δημογραφικά προβλήματα είναι τα ακόλουθα:

- Το χαμηλό ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και το χαμηλό μορφωτικό του επίπεδο.
- Ο υψηλός δείκτης γήρανσης.
- Η μετανάστευση αφορά κυρίως στο νέο και παραγωγικό πληθυσμό. Οι λόγοι μετανάστευσης εκτός της περιοχής είναι κοινωνικοί και οικονομικοί.

Τεχνικές υποδομές

Ο Δήμος στο μεγαλύτερο μέρος της αντιμετωπίζει πρόβλημα απομόνωσης, λόγω αφενός της ελλιπούς σύνδεσης με τα μεγάλα αστικά κέντρα και αφετέρου λόγω της κακής κατάστασης που εμφανίζει το εσωτερικό επαρχιακό οδικό δίκτυο. Επίσης αντιμετωπίζει προβλήματα ποιότητας και επάρκειας των υποδομών ύδρευσης, αποχέτευσης και διαχείρισης των απορριμμάτων.

Γεωργία

Η περιοχή έχει αναπτύξει δραστηριότητες σε όλους τους κλάδους της πρωτογενούς παραγωγής (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία). Ωστόσο, αντιμετωπίζει προβλήματα τόσο παραγωγικά όσο και υποδομών, όπως:

- Εξάρτηση των παραγωγών κυρίως από την τιμή του βασικού αγροτικού προϊόντος (ελιές-λάδι).
- Ανεπαρκής στήριξη και πληροφόρηση.
- Ελλείψεις του τοπικού κυκλώματος τυποποίησης, συσκευασίας και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων.
- Ανεπαρκές δίκτυο άρδευσης για τα καλλιεργούμενα προϊόντα, με αποτέλεσμα δημιουργία προβλημάτων, τόσο στην παραγωγή των προϊόντων, όσο και στους υδάτινους πόρους της περιοχής.

- Ανεπαρκείς κτηνοτροφικές υποδομές (απουσία βοσκοτόπων, ανεπαρκές δίκτυο αγροτικής οδοποιίας, ποτίστων, απουσία επαρκών υποδομών δευτερογενούς επεξεργασίας, όπως σφαγεία, τυροκομεία, χώροι συγκέντρωσης γάλακτος κ.λπ.).

Ειδικότερα, η ηλικιακή διάρθρωση των αρχηγών των γεωργο-κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων χαρακτηρίζεται από «γερασμένο πληθυσμό», κατάσταση η οποία στα περισσότερα δημοτικά διαμερίσματα της περιοχής επιδεινώνεται συνεχώς.

Η διάρθρωση των γεωργικών εδαφικών πόρων, κατά χρήση, χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα δυσμενής αναπτυξιακός παράγων. Πολύ μικρό μέρος του συνόλου των καλλιεργειών αρδεύεται, ενώ το μεγαλύτερο καλύπτεται είτε με γεωτρήσεις, είτε έχουν ξερικές καλλιέργειες. Οι μικρές παραγωγικές μονάδες, η μικρή συνολικά παραγωγή κατά κλάδο και η συχνή έλλειψη σύγχρονης υποδομής στον πρωτογενή τομέα, ιδίως στον ορεινό όγκο, είναι σοβαρότατα εμπόδια ανάπτυξης.

Μεταποίηση

Η περιοχή αντιμετωπίζει τα ακόλουθα προβλήματα στον κλάδο της μεταποίησης:

- Αδυναμία αξιοποίησης και εμπορευματοποίησης των τοπικών γεωργικών προϊόντων.
- Έλλειψη πληροφόρησης τόσο σε ειδικά όσο και σε γενικά θέματα του κλάδου.
- Έλλειψη κεφαλαίων για επενδύσεις.
- Ανάγκη εκσυγχρονισμού των μονάδων.
- Υψηλό κόστος λόγω της ανάγκης κάλυψης μεγάλων αποστάσεων σε συνδυασμό με την ανεπάρκεια του οδικού δικτύου.
- Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού αλλά και εν γένει ενεργού πληθυσμού.
- Περιορισμένος ο ρόλος των τραπεζών στην παροχή συμβουλών για επενδύσεις και επιχορηγήσεις.

Τουρισμός

Η περιοχή διαθέτει μεγάλη ποικιλία τουριστικών πόρων (φυσικοί, αρχαιολογικοί, ιστορικοί, αρχιτεκτονικοί, πολιτιστικοί κ.λπ.) που η αξιοποίησή τους θα συμβάλλει καθοριστικά στην ανάπτυξή της.

Τα υφιστάμενα προβλήματα στον τουριστικό τομέα εντοπίζονται στα ακόλουθα:

- Η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανεπαρκής.
- Το μέγεθος των τουριστικών επιχειρήσεων είναι πολύ μικρό.
- Ανεπαρκείς υποδομές φιλοξενίας (καταλύματα, ξενώνες κ.λπ.).
- Η μέση διάρκεια παραμονής τόσο για τους αλλοδαπούς όσο και για τους ημεδαπούς θεωρείται μικρή (2 περίπου διανυκτερεύσεις).
- Η διάρκεια της τουριστικής περιόδου είναι μικρή, ουσιαστικά 2 μήνες (Ιούλιος, Αύγουστος).
- Ανεπαρκείς συγκοινωνιακές υποδομές πρόσβασης στην περιοχή.
- Η ζήτηση τουριστικών αγαθών περιορίζεται στην παράκτια ζώνη με τη μορφή του παραθεριστικού τουρισμού.
- Χαμηλό επίπεδο παροχής υπηρεσιών εξαιτίας της έλλειψης εκπαίδευσης και εξειδίκευσης των απασχολούμενων στις τουριστικές επιχειρήσεις.

Περιβάλλον - Οικισμοί

Το ανθρωπογενές και το φυσικό περιβάλλον της περιοχής αποτελεί το σημαντικότερο αναπτυξιακό πόρο και συγκριτικό πλεονέκτημα. Επομένως η προστασία, η διαφύλαξη και η ανάδειξή του αποτελεί προτεραιότητα.

Τα κυριότερα προβλήματα εντοπίζονται σε:

- Βασικές ελλείψεις στο σύστημα διαχείρισης των στερεών απορριμμάτων.
- Ελλείψεις στο σύστημα αποχέτευσης λυμάτων (αποχετευτικά δίκτυα, βιολογική επεξεργασία λυμάτων).
- Απουσία χωροταξικού σχεδιασμού.
- Έλλειψη συστήματος διαχείρισης του περιβαλλοντικού, οικιστικού, ιστορικού και αρχαιολογικού πλούτου.
- Ελλείψεις στα δίκτυα υποδομών των οικισμών (ύδρευση, αποχέτευση, εσωτερική οδοποιία).

Κοινωνικός εξοπλισμός

Η περιοχή παρέμβασης παρουσιάζει σοβαρές ελλείψεις στις υποδομές παροχής κοινωνικών υπηρεσιών όπως εκπαίδευση, πρόνοια, πολιτισμός κ.λπ., καθώς και των θεσμών ή φορέων εκείνων που θα μπορούσαν να επιταχύνουν και να διαφοροποιήσουν την ανάπτυξη της.

1.8 Αναπτυξιακές δυνατότητες του Δήμου

Σαν στόχο το σχέδιο έχει τη δημιουργία συνθηκών και μηχανισμών ενδογενούς ανάπτυξης μέσα από τη διεύρυνση και βελτίωση των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας και την προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την καταπολέμηση της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την αναβάθμιση του συστήματος κοινωνικής προστασίας. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες τάσεις ανάπτυξης των κλάδων, η υγεία και η κοινωνική εργασία, οι υπηρεσίες που απευθύνονται σε επιχειρήσεις, ο ξενοδοχειακός κλάδος και η εστίαση, καθώς και οι δραστηριότητες αναψυχής, πολιτισμού και αθλητισμού αποτελούν τους κλάδους στους οποίους αυξάνεται ταχύτερα η απασχόληση (αύξηση των απασχολουμένων κατά 1,5% ετησίως ή και ανώτερη στην περίοδο 1994-1998).

Αναλυτικότερα, στο Δήμο Θεραπνών γεγονός είναι ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα. Δεύτερος με μεγάλη διαφορά είναι ο τριτογενής, ενώ πολύ μικρή είναι η συμμετοχή του πληθυσμού στον δευτερογενή (μονάδες μεταποίησης αγροτικών προϊόντων). Δυναμική εντοπίζεται στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού μέσω της αξιοποίησης και προώθησης των φυσικών, πολιτιστικών ιστορικών και αρχαιολογικών πόρων και της προβολής επώνυμων τοπικών προϊόντων (βρώσιμες ελιές, παραδοσιακά τυριά, αρωματικά βότανα, πιταρούδες, μέλι). Ο αγροτουρισμός, λοιπόν, είναι ο κλάδος η δυναμική του οποίου μπορεί να οδηγήσει στην περαιτέρω ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας της περιοχής παρέμβασης, προσφέροντας οικονομική άνθηση και ευμάρεια. Επιτρέπει τη συνέχεια της παραγωγής προϊόντων, που πιθανώς να είχαν εκλείψει, προϊόντων κατά κύριο λόγο παραδοσιακών (γλυκά του κουταλιού, μαρμελάδες, υφαντά, κεντήματα, καλλιέργεια αρωματικών φυτών, ζυμαρικά κ.λπ.). Επίσης διατηρεί τέχνες που διαφορετικά θα είχαν χαθεί, συντηρεί τη μνήμη των ανθρώπων με την αναβίωση εθίμων και παραδοσιακών εκδηλώσεων, είναι κανάλι επικοινωνίας περιοχών απομονωμένων με μεγάλα πληθυσμιακά κέντρα, αλλά δίνει και προοπτικές ζωής στους νέους των περιοχών, όπου εφαρμόζεται.

Ο αγροτουρισμός ξεκίνησε με ένα και μοναδικό στόχο που αποσκοπούσε στην καλυτέρευση της ζωής των αγροτών, ιδίως στις ορεινές περιοχές και τις όχι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες οικονομικά. Με τον αγροτουρισμό, και με το κίνητρο που

προσφέρει, επιτυγχάνονται η παραμονή των κατοίκων των περιοχών αυτών στις εστίες τους και η αποφυγή της ερήμωσης της υπαίθρου, η διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς με την ανακαίνιση κτισμάτων, η προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς κάθε περιοχής, η συμπλήρωση και η βελτίωση του γεωργικού εισοδήματος, θέματα τα οποία απασχολούν όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και τα αρμόδια υπουργεία. Ο αγροτουρισμός έρχεται την κατάλληλη στιγμή για να καλύψει την ανάγκη του κουρασμένου κατοίκου της πόλης, για μία πιο στενή επαφή με τη φύση και με πράγματα και καταστάσεις από καιρό ξεχασμένα, όπως η παρασκευή του ψωμιού και του παραδοσιακού γλυκού, η κατασκευή του τάπητα στον αργαλειό, η βόλτα με άλογα ή ο περίπατος στο δάσος, η ζωή σε ρυθμό γαλήνιο. Ο αγροτουρισμός ξεκίνησε και συνεχίζεται στο μεγαλύτερο ποσοστό του ως γυναικεία υπόθεση. Σχεδόν όλοι οι Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί είναι γυναικείοι. Δεν είναι έτσι τυχαίο το γεγονός ότι ένα μέρος των καταλυμάτων δεν είναι άλλα από τα σπίτια των γυναικών αυτών, που υποδέχονται τους ξένους και τους καλούν να ζήσουν για λίγο ως μέλη της οικογένειας. Και βέβαια είναι μάλλον περιττό να τονίσουμε ότι σχεδόν όλοι οι ξενώνες των αγροτουριστικών συνεταιρισμών βρίσκονται στα ωραιότερα ίσως μέρη της χώρας.

Για την επιτυχή έκβαση ενός προγράμματος αγροτουρισμού χρειάζεται ο συνδυασμός τριών παραγόντων :

- Της Φύσης
- Του Πολιτισμού
- Και του Τοπικού Ανθρώπινου δυναμικού.

που πρέπει να είναι εστιασμένα στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε τόπου.

Έτσι για την συγκεκριμένη περιοχή παρέμβασης και στο πλαίσιο ενός στρατηγικού σχεδιασμού είναι δυνατή η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου προγράμματος αγροτουρισμού που θα περιλαμβάνει:

➤ Την παραγωγή και τη διάθεση των τοπικών προϊόντων παραγόμενων με φυσικό-οικολογικό τρόπο και ιδιαίτερα αυτών της ελιάς και του κάστανου καθώς και ζυμαρικών αρτοσκευασμάτων και γλυκών αξιοποιώντας την υπάρχουσα εμπειρία και τις αντίστοιχες δομές

➤ Την χαρτογράφηση και την προβολή των οικοσυστημάτων σαν τελικών προορισμών των επισκεπτών και ιδιαίτερα του Ορεινού όγκου του Πάρωνα, του Οικολογικού Πάρκου του Πάρωνα και του Υγροτόπου του Μούστου

➤ Την αξιοποίηση των ιστορικών και παραδοσιακών κτιρίων καθώς και την ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων για την ανάδειξη της τοπικής κληρονομιάς. Τα κτίρια θα μπορούν να αποτελέσουν επισκέψιμους χώρους αλλά και υποδομές για την διαμονή των επισκεπτών στην περιοχή.

Γενικά, η αναπτυξιακή στρατηγική της περιοχής παρέμβασης θα πρέπει να κατευθυνθεί στην τόνωση της αγροτικής και τουριστικής οικονομίας της περιοχής μέσα από δράσεις στον κλάδο του τουρισμού και των παραγωγικών δραστηριοτήτων, συμβατές με το περιβάλλον και την φυσιογνωμία της περιοχής.

Αυτή η στρατηγική στηρίζεται και στο γεγονός ότι το επίπεδο εκπαίδευσης της πλειοψηφίας των κατοίκων της περιοχής είναι σε επίπεδο στοιχειώδους, βασικής και μέσης εκπαίδευσης (51,05%, 8,46%, 10,00% αντίστοιχα). Ενώ το ποσοστό των ατόμων που δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση και των αγράμματων ανέρχεται στο 16,67%. Δεδομένου της υπερίσχυσης της ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα, πολλοί δεν ολοκλήρωσαν το στοιχειώδες επίπεδο εκπαίδευσης. Ενώ το ποσοστό αυτών που ολοκλήρωσαν το επίπεδο ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης ανέρχεται στο 2,39%. Η στήριξη της απασχόλησης μέσω της εφαρμογής ενός τοπικού συμφώνου ποιότητας για τον αγροτουρισμό και τα αγροτικά προϊόντα μπορεί να επιτευχθεί με την περαιτέρω εξειδίκευση του ήδη υπάρχοντος πληθυσμού των απασχολουμένων. Η εμπειρική προσέγγιση θεμάτων αγροτουρισμού, και παραγωγής αγροτικών προϊόντων από την πλευρά του πληθυσμού της περιοχής παρέμβασης είναι σημαντική και μπορεί να αποτελέσει την βάση για την περαιτέρω εξειδίκευση του πληθυσμού της περιοχής. Θεωρώντας ότι ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει τον βασικό μοχλό ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας κρίνεται σκόπιμο οι ενέργειες και δράσεις για την ενίσχυση και συγκράτηση της τουριστικής κίνησης θα πρέπει να είναι η δημιουργία συνθηκών τέτοιων ώστε να αυξηθεί η συχνότητα προσέλευσης τουριστών στην περιοχή.

Η οικονομία του Δήμου Θεραπνών εξακολουθεί να βασίζεται όπως και στο παρελθόν στον αγροτικό τομέα. Η περιοχή όπως και ο υπόλοιπος νομός δεν γνώρισαν κατά το παρελθόν βιομηχανική ανάπτυξη ώστε να αντιμετωπίζουν τώρα είτε προβλήματα μόλυνσης είτε αποβιομηχάνισης.

Το κυριότερο πρόβλημα του έχει να κάνει με τη συνεχή μείωση του πληθυσμού του, που οφείλεται στη μετανάστευση των νέων στα αστικά κέντρα αλλά και στο μικρότερο ποσοστό των γεννήσεων. Σημαντικές είναι και οι αρνητικές επιπτώσεις που απορρέουν από τη διάρθρωση της αγροτικής παραγωγής. Το κυριότερο προϊόν της περιοχής είναι το ελαιόλαδο και οι ελιές. Λόγω της υπερπροσφοράς λαδιού τα τελευταία χρόνια και της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη σταδιακή μείωση των επιδοτήσεων η τιμή του έχει μειωθεί αρκετά, με αποτέλεσμα και τη μείωση του εισοδήματος των παραγωγών.

Προς αυτή την κατεύθυνση θα συμβάλει αποφασιστικά η ενίσχυση των νέων αγροτών και η στροφή τους σε νέες και δυναμικές καλλιέργειες προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της αγοράς και λαμβάνοντας υπόψη τις νέες κατευθύνσεις της αναθεωρημένης Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Αναδιάρθρωση της αγροτικής παραγωγής, με την επέκταση ταυτόχρονα της βιοκαλλιέργειας και τον περιορισμό της χρήσης λιπασμάτων, τη δημιουργία μονάδων τυποποίησης των προϊόντων, που θα περιλαμβάνουν μικρές μεταποιητικές επιχειρήσεις γύρω από την κτηνοτροφία, την ελαιοκομία και την μελισσοκομία.

Να παρακινηθούν πρωτοβουλίες των κατοίκων για ίδρυση αγροτουριστικών συνεταιρισμών για την προβολή επώνυμων τοπικών προϊόντων. Στους οικισμούς του δήμου Θεραπνών μπορούν να περιλαμβάνουν ελαιόλαδο, βρώσιμες ελιές (κυρίως βιολογικής καλλιέργειας) παραδοσιακά τυριά, αρωματικά βότανα, κρέατα ζώων ελευθέρως βοσκής, πιταρούδες (χορτόπιτες), μέλι. Με συνέπεια, όμως, στην ποιότητα των προσφερόμενων προϊόντων.

Σε συνάφεια με τις παραπάνω ενέργειες, μπορεί να επιτευχθεί προσέλκυση επισκεπτών, από όσους διέρχονται από τον οδικό άξονα Σπάρτη – Γεράκι - Μονεμβάσια, διαμέσου της κατάλληλης προβολής των τοπικών αξιοθέατων που θα πραγματοποιηθεί με αναστηλώσεις και γενικότερα συντήρηση των βυζαντινών εκκλησιών του δήμου. Στο σκοπό αυτό θα βοηθήσει και η ύπαρξη χώρων υποδοχής πλατείες, ταβέρνες, καταστήματα με πωλήσεις παραδοσιακών προϊόντων, πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως η γιορτή της ελιάς

1.9 Οι συνέπειες της πυρκαγιάς

Η καταστροφή που έπληξε τους δημότες από την πυρκαγιά που για είκοσι ημέρες κατάκαψε χιλιάδες εκτάσεις του Δήμου μας είναι ανυπολόγιστη.

***Εικόνα 1:** Πυρόπληκτες περιοχές στη λεκάνη απορροής του ποταμού Ευρώτα: α) δάσος κοντά στο Πολύδροσο, β) χορτολιβαδική έκταση στα Χρύσαφα, γ) ελαιοκαλλιέργειες και δ) χωριό Χρύσαφα. (Πηγή: Δήμος Θεραπνών)*

***Εικόνα 2:** Το Τοπικό Διαμέρισμα των Αγριάνων μετά τις πυρκαγιές του Αυγούστου 2007(Πηγή: Δήμος Θεραπνών)*

Για την ανάκαμψη της κοινωνικής και οικονομικής ζωής του τόπου μετά την πυρκαγιά και για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο μείωσης του πληθυσμού από την μετανάστευση των νέων στα αστικά κέντρα κρίνεται αναγκαία η δημιουργία συνθηκών για τη δυνατότητα ανάπτυξης του τόπου μέσω της παροχής κινήτρων στον

αγροτικό πληθυσμό. Μιλώντας όλο αυτό το διάστημα με τους κατοίκους του δήμου και κυρίως τους νέους αγρότες καταλήξαμε ότι είναι πλέον μονόδρομος η στροφή σε νέες και δυναμικές καλλιέργειες προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της αγοράς και λαμβάνοντας υπόψη τις νέες κατευθύνσεις της αναθεωρημένης Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Ο Δήμος Θεραπνών Λακωνίας είναι ένας καθαρά αγροτικός Δήμος με κύρια ασχολία των κατοίκων την ελαιοκαλλιέργεια και την κτηνοτροφία. Η οικονομία του Δήμου Θεραπνών βασίζεται όπως εξ ολοκλήρου στον αγροτικό τομέα.

Στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης της αγροτικής παραγωγής, ταυτόχρονα με την βιοκαλλιέργεια και την άσκηση της γεωργίας με βάση τους «κώδικες ορθής γεωργικής πρακτικής», η παραγωγή τοπικών προϊόντων και η δημιουργία μονάδων τυποποίησης των προϊόντων μπορούν να αποτελέσουν νέες διαστάσεις στην άσκηση των γεωργικών δραστηριοτήτων στην περιοχή του Δήμου.

Σκοπός της προτεινόμενης δράσης είναι η αξιοποίηση της τοπικής χλωρίδας της περιοχής όπου είναι πολύ πλούσια σε αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά.

Η δράση αφορά:

- Στον εντοπισμό, την ταυτοποίηση και τη χαρτογράφηση των υπαρχόντων φυσικών πληθυσμών των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών (α/φ).
- Στην αποτύπωση των ιδιαίτερων φυσιογραφικών στοιχείων των περιοχών προέλευσης των πληθυσμών των α/φ φυτών.
- Στην αξιολόγηση των ποιοτικών και ποσοτικών φυσικοχημικών χαρακτηριστικών των φυσικών πληθυσμών των α/φ φυτών
 - Στην εγκατάσταση και παρακολούθηση φυτείας διατήρησης *in situ* επιλεγμένων βιοτύπων α/φ φυτών.
 - Στην αξιολόγηση των φυσικοχημικών ιδιοτήτων των α/φ φυτών στην εγκατεστημένη φυτεία.
 - Στην διερεύνηση δυνατοτήτων δημιουργίας αγροτουριστικών προϊόντων (αποξηραμένα φυτικά προϊόντα, αιθέρια έλαια και εκχυλίσματα).

3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΑΣΕΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

3.1 Μεθοδολογία υλοποίησης της δράσης:

- Ταυτοποίηση των ειδών αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών.
- Εύρεση κατάλληλων χημειοτύπων και εντοπισμός τους σε φυσικούς πληθυσμούς
- Συλλογή πολλαπλασιαστικού υλικού (σπέρματα, ριζώματα, κόνδυλοι).
- Χαρτογράφηση των περιοχών προέλευσης των φυσικών πληθυσμών των ειδών με χωροταξικό χαρακτήρα. Η οργάνωση των πληροφοριών θα γίνει με τη δημιουργία βάσης δεδομένων με GIS (Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών) μέσω της αποτύπωσης της ακριβούς θέσης συλλογής των φυτών, των εδαφολογικών και κλιματικών δεδομένων των περιοχών.
- Επιλογή και αναπαραγωγή του φυτικού υλικού που θα χρησιμεύσει για την εγκατάσταση της καλλιέργειας (παραγωγή σποροφύτων / αγενώς με ιστοκαλλιέργεια).
- Εγκατάσταση του δοκιμαστικού αγρού
 - α) Διερεύνηση της εδαφολογικής κατάστασης του αγρού και προσδιορισμός των ετήσιων λιπαντικών αναγκών με σκοπό την ελάχιστη δυνατή εφαρμογή των απαραίτητων για την ανάπτυξη των φυτών θρεπτικών στοιχείων.
 - β) Κατάλληλη προετοιμασία του εδάφους.
 - γ) Ολοκληρωμένη διαχείριση των ζιζανίων με την εφαρμογή μεθόδων που διέπονται από τον «Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής» για την αποφυγή των τυχόν δυσμενών επιπτώσεων από τη χρήση των ζιζανιοκτόνων στα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά του τελικού προϊόντος.
 - δ) Διερεύνηση της ικανότητας των φυτών για ανάπτυξη κάτω από ξηρικές συνθήκες.
 - ε) Αξιολόγηση των αποδόσεων της φυτείας.
- Ποιοτική και ποσοτική σύγκριση των φυσικοχημικών χαρακτηριστικών των παραγόμενων προϊόντων από τη δοκιμαστική φυτεία με τους επιλεγμένους βιότυπους των α/φ φυτών.

- Διερεύνηση των δυνατοτήτων χρησιμοποίησης των προϊόντων της καλλιέργειας σε εναλλακτικές χρήσεις (εκτροφή ζώων, φυτοπροστασία, διατροφή ανθρώπου κλπ).

3.2 Χρονοδιάγραμμα εργασιών

ΠΕ1: Προετοιμασία και υπογραφή Προγραμματικής Συμφωνίας με Δήμο

ΠΕ2: Χαρτογράφηση της αυτοφυούς βλάστησης και συλλογή των επικρατέστερων α/φ φυτών

ΠΕ3: Χημειοτυπική ανάλυση των επικρατέστερων βιοτύπων α/φ φυτών.

ΠΕ4: Χωροθέτηση και εξασφάλιση της απαιτούμενης έκτασης

ΠΕ5: Δημιουργία πολλαπλασιαστικού υλικού από επιλεγμένους βιότυπους α/φ φυτών

ΠΕ6: Διαμόρφωση του εδάφους, καταπολέμηση των ανεπιθύμητων αυτοφυών ειδών και προετοιμασία του εδαφικής κλίνης για μεταφύτευση των επιλεγμένων α/φ βιοτύπων – Εγκατάσταση της φυτείας.

ΠΕ7: Παρακολούθηση των αποδόσεων της δοκιμαστικής φυτείας και των ποιοτικών χαρακτηριστικών των παραγομένων προϊόντων

Χρονοδιάγραμμα

Μήνες/ Πακέτα Εργασι ών	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
	2010												2011												2012											
ΠΕ1	■	■	■																																	
ΠΕ2				■	■	■	■																													
ΠΕ3								■	■																											
ΠΕ4				■	■	■																														
ΠΕ5										■	■	■	■	■	■																					
ΠΕ6																					■	■	■	■												
ΠΕ7																												■	■	■	■	■				

4. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

4.1 Προϋπολογισμός ερευνητικού προγράμματος

Ο προϋπολογισμός για την εκτέλεση της παραπάνω μελέτης ανέρχεται στο ποσό των (40.000,00) ευρώ. Στα παραπάνω ποσά δεν περιλαμβάνεται το ποσοστό παρακράτησης (10%) για την λογιστική διαχείριση στο Γ.Π.Α. και δεν περιλαμβάνεται ο Φ.Π.Α. 19% που θα το επιβαρύνει, για την έκδοση θεωρημένων τιμολογίων

4.2 Προϋπολογισμός υλοποίησης δράσης

Παρουσιάζονται στη συνέχεια Πρόβλεψη κόστους εγκατάστασης μονάδας επεξεργασίας αρωματικών/φαρμακευτικών φυτών, με προϊόντα αποξηραμένη συσκευασμένη δρόγη ή/και αιθέριο έλαιο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 Πρόβλεψη κόστους εγκατάστασης μονάδας επεξεργασίας αρωματικών/φαρμακευτικών φυτών. Προϊόντα: αποξηραμένη συσκευασμένη δρόγη ή/και αιθέριο έλαιο

Οικόπεδο (4 στρέμματα)	60.000 €
Κτίρια (Κύρια μονάδα επεξεργασίας 500μ ² – Αποθηκευτικοί χώροι 300μ ²) Διαμόρφωση χώρου	600.000 €
Ξηραντήρας	30.000 €
Μηχανή Άλεσης	35.000 €
Μηχανή συσκευασίας	30.000 €
Σύστημα απόσταξης 2000 λίτρων – πύργου ψύξης – συμπίκνωσης *	120.000 €
Αποθηκευτικές δεξαμενές - δοχεία	25.000 €
Μηχανή εμφιάλωσης	50.000 €
Αέριο χρωματογράφος GC-FID/MS	60.000 €
Σύνολο	1.000.000 €
Σύστημα απόσταξης 1000 λίτρων – πύργου ψύξης – συμπίκνωσης	100.000 €
Σύστημα απόσταξης 3000 λίτρων – πύργου ψύξης – συμπίκνωσης *	140.000 €

(ΠΗΓΗ: Μ. Γ. Πολυσίου Καθηγητής Γ.Π.Α)

5. Ποσοτικές Εκτιμήσεις Ωφελειών Παραγωγών

Στον Πίνακα 4 που ακολουθεί παρουσιάζονται η στρεμματική απόδοση και η τιμή πώλησης φυτικού υλικού ανά κιλό, από την καλλιέργεια ορισμένων αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών ή μόνο η τιμή πώλησης προκειμένου για αυτοφυή φυτά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 Ενδεικτικές αποδόσεις και τιμές καλλιεργούμενων και αυτοφύων Α.Φ.Φ.

Είδος φυτού	Απόδοση (Kg / στρ.)	Τιμή €/Kg	Τιμή πώλησης αυτοφύους €/ Kg
Χαμομήλι	300-400 νωπό	6,0	6,0
Ρίγανη	150 ξηρή	8,0	6,5 τριμμένη
Δίκταμο	250 – 400 νωπό	72,7	-
Θυμάρι	200-280 ξηρό	6,5	8,0
Θρούμπι	-	-	12,0
Υπέριχο	120 ξηρό	11	-
Φασκόμηλο φύλλο	-	-	6,0
Δενδρολίβανο	250-400 ξηρό	6,0	7,0
Λεβάντα	200 ξηρό	15,0	-
Άγρια μέντα (φλισκούνη)	-	-	6,0
Βασιλικός φύλλο	-	7,0	-
Μελισσόχορτο	300	8,0	-
Δυόσμος	-	-	6,0
Τσάι βουνού	120	9,0	9,5
Λουΐζα	-	-	13,0
Δάφνη	-	-	5,0
Φλαμούρι, τίλιο	-	-	17,0

(ΠΗΓΗ: Μ. Γ. Πολυσίου Καθηγητής Γ.Π.Α)

Στον πίνακα 5 παρουσιάζονται Α/Φ φυτά που εντοπίστηκαν ως αυτοφυή στο Δ. Θεραπνών σε σχέση με τη διάρκεια της φυτείας τους, τη στρεμματική τους

απόδοση (Kg/στρέμμα) και την ακαθάριστη πρόσοδο για έναν παραγωγό λαμβάνοντας υπόψη την τιμή πώλησης του φυτικού υλικού ως ξηρή δρόγη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 Οικονομικά στοιχεία αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών. Η Ακαθάριστη Πρόσοδος έχει υπολογιστεί ενδεικτικά με βάση την τιμή πώλησης της ξηρής δρόγης.

ΦΥΤΟ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΥΤΕΙΑΣ	ΑΠΟΔΟΣΗ (ΜΑΖΑ)	ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΔΡΟΓΗΣ (€/Kg)	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤ Η ΠΡΟΣΟΔΟΣ (€/στρ.)
Ρίγανη (<i>Origanum vulgare</i>)	8 έτη	Ξηρή δρόγη (τριμμένη)	6,5-8	1.950-2.400
		M.O.300 kg/στρ.		
Θυμάρι (<i>Thymus vulgaris</i>)	6-7 έτη	Ξηρή δρόγη	6,5-8	1.625-2.000
		200-300 kg/στρ. M.O.250 kg/στρ.		
Θρούμπι (<i>Satureja thymbra</i>)	6-7 έτη	Ξηρή δρόγη	12,0*	3.000
		M.O.250 kg/στρ.		
Φασκόμηλο (<i>Salvia triloba</i> L.)	12-15 έτη	Ξηρή δρόγη	6	3.300
		400-700 kg/στρ. M.O.550 kg/στρ.		

*Τιμή πώλησης αυτοφυούς
(ΠΗΓΗ: Μ. Γ. Πολυσίου Καθηγητής Γ.Π.Α)

Στην ευρύτερη αγορά είναι δυνατόν να υπάρχουν διαφορετικές τιμές πώλησης της ξηρής δρόγης ανάλογα με τη χώρα προέλευσης, αν πρόκειται για πιστοποιημένο βιολογικό προϊόν και αν αποτελεί προϊόν καλλιέργειας ή συλλογής. Στον Πίνακα 6 παρουσιάζονται τιμές πώλησης ξηρής δρόγης εξωτερικού που προέρχεται από πιστοποιημένη βιολογική καλλιέργεια και τιμές για εγχώριο προϊόν που προέρχεται από ελεγχόμενη συλλογή πιστοποιημένη ως βιολογική.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6 Ενδεικτική τιμή πώλησης ξηρής δρόγης πιστοποιημένης βιολογικής προέλευσης.

ΕΙΔΟΣ	ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ	ΤΙΜΗ (€/Kg)
Ρίγανη	Καλλιέργεια εξωτερικού	8,4
Φασκόμηλο	Καλλιέργεια εξωτερικού	7
Φασκόμηλο	Εγχώρια συλλογή	7
Θυμάρι	Εγχώρια συλλογή	11,2
Μελισσόχορτο	Καλλιέργεια εξωτερικού	11,2
Τσάι του βουνού	Καλλιέργεια εξωτερικού	19,5
Φλησκούνι	Καλλιέργεια εξωτερικού	12,6
Φλησκούνι	Εγχώρια συλλογή	14

(ΠΗΓΗ: Μ. Γ. Πολυσίου Καθηγητής Γ.Π.Α)

Αξίζει να τονιστεί ότι οι τιμές πώλησης αιθέριων ελαίων που εισάγονται στην Ελλάδα είναι αρκετά υψηλές. Συνεπώς οι Έλληνες παραγωγοί αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών, εφόσον οι ίδιοι αποστάζουν και παραλαμβάνουν τα αιθέρια έλαια των φυτών που καλλιεργούν, είναι δυνατό να απολαμβάνουν αντίστοιχα επίπεδα τιμών. Στον Πίνακα 7 παρουσιάζονται οι ενδεικτικές τιμές χονδρικής πώλησης αιθέριων ελαίων στην Ελλάδα, ενώ στον Πίνακα 8 η Ακαθάριστη Πρόσοδος σε σχέση με την απόδοση του φυτού σε αιθέριο έλαιο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7 Ενδεικτικές τιμές αιθέριων ελαίων σε φιάλες των 500-50 mL

Κοινό όνομα	Επιστημονικό όνομα	500 mL	100 mL	50 mL
Δενδρολίβανο	<i>Rosmarinus officinalis</i> L	85,0 €	18,5 €	11,0 €
Θυμάρι	<i>Thymus vulgaris</i>	171,0 €	37,0 €	23, 0 €
Λαδανιά	<i>Cistus creticus ladaniferus</i>	362,50 €	79,0 €	48,0 €
Λεβάντα	<i>Lavandula vera</i> D.C	100,0 €	22,0 €	13,0 €
Λεβάντα	<i>Lavandula vera</i> D.C extra	594,0 €	129,0 €	78,5 €
Μάραθος	<i>Foeniculum vulgare</i> Miller	130,0 €	28,0 €	17,0 €
Ρίγανη	<i>Origanum vulgare</i> ssp. <i>hirtum</i>	161,0 €	35,0 €	21,0 €
Φασκόμηλο	<i>Salvia officinalis</i>	188,0 €	41,0 €	25,0 €
Χαμομήλι	<i>Anthemis nobilis</i>	708,5 €	154,0 €	93,5 €
Χαμομήλι	<i>Ormenis multicaulis</i>	559,50 €	121, 0 €	74,0 €

(ΠΗΓΗ: Μ. Γ. Πολυσιού Καθηγητής Γ.Π.Α)

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 Οικονομικά στοιχεία για καλλιεργούμενα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά. Η Ακαθάριστη Πρόσοδος έχει υπολογιστεί ενδεικτικά με βάση την απόδοση του φυτού σε αιθέριο έλαιο και με βάση την τιμή χονδρικής του πώλησης για ποσότητα 500 mL.

ΦΥΤΟ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΥΤΕΙΑΣ	ΑΠΟΔΟΣΗ (ΜΑΖΑ)	ΑΠΟΔΟΣΗ (ΕΛΑΙΟ)	ΤΙΜΗ ΧΟΝΔΡΙΚΗΣ* (€/500mL αιθέριου ελαίου)	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΟΔΟΣ (€/στρ.)	
					Min.	Max.
Ρίγανη (<i>Origanum vulgare</i>)	8 έτη	Ξηρή δρόγη (τριμμένη)	3,0-8,0% ξ.δ.**	126,67	2.280	6.080
		M.O.300 kg/στρ.	ή			
			9 – 24 Λίτρα/στρ.			
Θυμάρι (<i>Thymus vulgaris</i>)	6-7 έτη	Ξηρή δρόγη	1-3,5% ξ.δ.	110,52	553	1.923
		200-300 kg/στρ.	ή			
		M.O.250 kg/στρ.	2,5-8,7 Λίτρα/στρ.			
Θρούμπι (<i>Satureja thymbra</i>)	6-7 έτη	Ξηρή δρόγη	3,0-6,4% ξ.δ.	110,52 [#]	1.658	3.537
		M.O.250 kg/στρ. [#]	ή			
			7,5-16 Λίτρα/στρ.			
Φασκόμηλο (<i>Salvia triloba</i> L., συν. <i>S. fruticosa</i> Mill)	12-15 έτη	Ξηρή δρόγη	1,5-2,1% ξ.δ.	172,85	2.852	3.975
		400-700 kg/στρ.	ή			
		M.O.550 kg/στρ.	8,25-11,5 Λίτρα/στρ.			

*Στις τιμές δε συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α.

** min τιμή 3% όταν χρησιμοποιείται όλο το φυτό - max τιμή 8% όταν χρησιμοποιείται μόνο φύλλο και άνθος

Κατ'εκτίμηση με βάση τις αντίστοιχες τιμές για θυμάρι

(ΠΗΓΗ: Μ. Γ. Πολυσιού Καθηγητής Γ.Π.Α)

Γενικά, όπως προκύπτει από τα παραπάνω η Ακαθάριστη Πρόσοδος του Παραγωγού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος Α/Φ φυτού που θα καλλιεργηθεί. Το ετήσιο κόστος μιας φυτείας Α/Φ φυτών μπορεί να περιλαμβάνει ενοίκιο εδάφους, πολλαπλασιαστικό υλικό και καλλιεργητικές φροντίδες

(σκαλίσματα, ποτίσματα, λίπανση). Η εγκατάσταση μιας νέας φυτείας προϋποθέτει έξοδα για την προετοιμασία του εδάφους πριν τη φύτευση και για την αγορά φυτωρίων (π.χ. 3.000 φυτά/στρ. επί 20 λεπτά/φυτό, σύνολο 600 €/στρ.). Η πρώτη χρονιά δεν επιφέρει έσοδα. Η δεύτερη χρονιά επιφέρει έσοδα ενώ παράλληλα το ετήσιο κόστος αφορά μόνο τα σκαλίσματα και τη συγκομιδή. Στην περίπτωση φυτείας με ρίγανη και τσάι του βουνού αυτό το κόστος ανέρχεται κατά μέσο όρο τα 130 €/στρ. Συμπερασματικά, η μεγάλη διάρκεια των φυτειών Α/Φ φυτών αποτελεί πλεονέκτημα για την καλλιέργειά τους, δεδομένου ότι τα καθαρά έσοδα για έναν παραγωγό έρχονται από την δεύτερη καλλιεργητική χρονιά με ταυτόχρονο περιορισμό των εξόδων.

6. Οικονομοτεχνική Μελέτη

Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά οικονομικά στοιχεία της καλλιέργειας α/φ φυτών, τα οποία προέκυψαν από την ανάπτυξη ενός επιχειρηματικού σχεδίου δομημένου από στοιχεία δοκιμαστικής φυτείας α/φ φυτών στη νήσο Ικαρία, όπου εκπονήθηκε πρόγραμμα αξιοποίησης της α/φ χλωρίδας. (Ημερίδα ΓΕΩΤ.Ε.Ε., Παράρτημα Πελοποννήσου και Δυτικής Στερεάς με τίτλο: «Αρωματικά και Φαρμακευτικά φυτά. Δυναμική και Προοπτικές», Πάτρα 19/2/2010) Στην ανάπτυξη του σχεδίου συνέβαλε το Εργαστήριο Γεωργίας, καθώς και το Εργαστήριο Διοίκησης (Management) Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων του Γ.Π.Α. (Αν. Καθηγητής Κ. Τσιμπούκας). Ο πίνακας 9 αφορά σε εκμετάλλευση με παραγωγική κατεύθυνση το αιθέριο λάδι και ο πίνακας 10 αφορά σε εκμετάλλευση με παραγωγική κατεύθυνση την ξηρά δρόγη.

Πίνακας 9 Εκμετάλλευση με παραγωγική κατεύθυνση το αιθέριο λάδι

Οικονομικό αποτέλεσμα	Τύπος υπολογισμού	Ποσό
Ακαθάριστη πρόσοδος	[Συν. Αξία Πωλήσεων+Συν. Επιδοτήσεις]	2.880,00 €
Καθαρό κέρδος	[Ακαθ. Προς.-Συν. Παραγ. Δαπανών]	931,53 €
Ακαθάριστο κέρδος	[Ακαθ. Προς.-Συν. Μετ.Δαπάνες Παραγ.]	2.104,23 €
Γεωργικό εισόδημα παραγωγού	[Ακαθ. Προς.-Συν. Εμφαν.Δαπάνες Παραγ.]	1.267,49 €
Καθαρή πρόσοδος ή πρόσοδος κεφαλαίου	[Καθ. Κέρδος+Τόκοι+Ενοίκια]	1.267,49 €
Αποδοτικότητα κεφαλαίου(%)	[Καθ. Προσοδος/Μ.Ε.Κ.]	17%
Πρόσοδος καθαρής περιουσίας	[Καθ. Προσοδος-(Τόκοι ξένου κεφ.+Ενοικ. Ξένης γης)]	1.267,49 €
Αποδοτικότητα ιδίου κεφαλαίου	[Προσοδ. Καθ. Περ./Μ.Ε.Κ. ιδίου κεφ]	17%
Έγγειος πρόσοδος	[Καθ. Κέρδος+Ενοικ. Εδάφους]	951,53 €
Πρόσοδος εργασίας	[Καθ. Κέρδος+Αμοιβ. Εργασίας]	1.289,41 €

(ΠΗΓΗ: Γαρυφαλλιά Οικονόμου Επικ. Καθηγήτρια Γ.Π.Α, Κωνσταντίνος Τσιμπούκας, Αναπλ. Καθηγητής ΓΠΑ)

Πίνακας 10 Εκμετάλλευση με παραγωγική κατεύθυνση την ξηρά δρόγη

Οικονομικό αποτέλεσμα	Τύπος υπολογισμού	Ποσό
Ακαθάριστη πρόσοδος	[Συν. Αξία Πωλήσεων+Συν. Επιδοτήσεις]	3.750,00 €
Καθαρό κέρδος	[Ακαθ. Προς.-Συν. Παραγ. Δαπανών]	2.313,14 €
Ακαθάριστο κέρδος	[Ακαθ. Προς.-Συν. Μετ.Δαπάνες Παραγ.]	3.028,22 €
Γεωργικό εισόδημα παραγωγού	[Ακαθ. Προς.-Συν. Εμφαν.Δαπάνες Παραγ.]	2.538,29 €
Καθαρή πρόσοδος ή πρόσοδος κεφαλαίου	[Καθ. Κέρδος+Τόκοι+Ενοίκια]	2.538,29 €
Αποδοτικότητα κεφαλαίου(%)	[Καθ. Προσοδος/Μ.Ε.Κ.]	52%
Πρόσοδος καθαρής περιουσίας	[Καθ. Προσοδος-(Τόκοι ξένου κεφ.+Ενοικ. Ξένης γης)]	2.538,29 €
Αποδοτικότητα ιδίου κεφαλαίου	[Προσοδ. Καθ. Περ./Μ.Ε.Κ. ιδίου κεφ]	52%
Έγγειος πρόσοδος	[Καθ. Κέρδος+Ενοικ. Εδάφους]	2.333,14 €
Πρόσοδος εργασίας	[Καθ. Κέρδος+Αμοιβ. Εργασίας]	2.619,89 €

(ΠΗΓΗ: Γαρυφαλλιά Οικονόμου Επικ. Καθηγήτρια Γ.Π.Α)

7. Δυνατότητες Επέκτασης της Δράσης (Πολλαπλασιαστικές Επιδράσεις)

- Με την υλοποίηση του προτεινόμενου έργου θα αξιοποιηθεί η τοπική χλωρίδα της περιοχής όπου είναι πολύ πλούσια σε αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά.
- Θα δοθεί δυνατότητα πραγματοποίησης νέων επενδύσεων και εφαρμογής νέων τεχνικών στην παραγωγή, συγκομιδή, συντήρηση, μεταποίηση, συσκευασία και τυποποίηση προϊόντων αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών, Θα συμπληρώσει το εισόδημα των αγροτών θα δοθεί δυνατότητα ανάπτυξης παράλληλων ή συμπληρωματικών δραστηριοτήτων (αγροτουρισμός, μελισσοκομία, κ.α) με στόχο την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων της καλλιέργειας των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών.
- Δημιουργία οικολογικού-θεματικού πάρκου Α/Φ φυτών: η καθιέρωση προστατευμένων ζωνών ενδημικών Α/Φ φυτών μπορεί να συνδυαστεί με την οργάνωση αμειβομένων περιηγήσεων φυσιολατρικού, εκπαιδευτικού και επιστημονικού ενδιαφέροντος. Στα πλαίσια αυτής της κατά βάση αγροτουριστικής δραστηριότητας, προτείνεται, πέρα από την εγκατάσταση μονοπατιών περιήγησης, πινακίδων, κλπ., η δημιουργία ενός κέντρου εθνοβοτανικής ενημέρωσης, στο οποίο θα δίνεται η ευκαιρία στους επισκέπτες να μαθαίνουν αναλυτικά στοιχεία για την καλλιέργεια, την εξάπλωση, τις παραδοσιακές και σύγχρονες χρήσεις κάθε Α/Φ φυτού. Το οικολογικό αυτό πάρκο θα μπορούσε να αποτελέσει και ένα είδος τράπεζας βιοτύπων, με μεθόδους *in situ* διατήρησης επιλεγμένων κλώνων Α/Φ φυτών, κατά τη διεθνώς καθιερωμένη πρακτική. Το υλικό αυτό θα μπορεί να εμπλουτίζεται με εισαγωγή νέων βιοτύπων και να ανανεώνεται με πολλαπλασιαστικό υλικό προερχόμενο είτε από το φυτώριο του φορέα διαχείρισης είτε από την ιστοκαλλιέργεια. Περαιτέρω θα μπορούσαν να οργανώνονται επιδεικτικά σεμινάρια παρασκευής αφεψημάτων, βαμμάτων και άλλων παραδοσιακών φαρμακευτικών παρασκευασμάτων, καθώς και στοιχεία βιολογικής καλλιέργειας.

8. Προϋποθέσεις Υλοποίησης

8.1. Συντελεστές απόφασης

Οι συντελεστές της απόφασης για την ανάληψη δραστηριότητας καλλιέργειας και επεξεργασίας Α/Φ φυτών διακρίνονται σε αυτούς που αφορούν την παραγωγή και αυτούς που αφορούν τη διάθεση:

Παραγωγή:

1. Αξία καλλιεργήσιμης γης (δηλαδή το ενοίκιο σε σχέση με εναλλακτικές χρήσεις)
2. Δυνατότητα μηχανοποίησης της καλλιέργειας
3. Μέθοδος ζιζανιοκτονίας (προτείνεται η σχεδόν αποκλειστική χρήση χειρωνακτικής ή μηχανικής ζιζανιοκτονίας)
4. Δυνατότητα άρδευσης, κυρίως κατά το θέρους (δυσχερής μόνο στην περίπτωση των δημοτικών διαμερισμάτων Αγριάνων και Πλατάνας).
5. Αύξηση κοπών (συγκομιδών) ανά έτος
6. Διαθέσιμο πολλαπλασιαστικό υλικό
7. Ποιοτικός έλεγχος
8. Συντονισμός επίβλεψης παραγωγής

Διάθεση:

1. Δυνατότητα αξιοποίησης μικρών ή/και τοπικών αγορών
2. Κατεύθυνση προς την παραγωγή αρτυματικών αρωματικών ειδών
3. Εξασφάλιση πρόσβασης σε εμπορικό δίκτυο
4. Διασφάλιση προϊόντων ονομασίας προέλευσης
5. Αύξηση προστιθέμενης αξίας

9. Πηγές Χρηματοδότησης

- ❖ Από τα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης «Αλέξανδρος Μπαλτατζής» 2007-2013 (ΠΑΑ).
- ❖ Από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Κοινών Οργανώσεων Αγορών των διαφόρων Τομέων και Προϊόντων.
- ❖ Από τα Κίνητρα του Αναπτυξιακού Νόμου 3299/2004 (εθνική χρηματοδότηση)

10. Πρόοδος δράσης και τυχόν προβλήματα που αντιμετωπίζονται για την

υλοποίηση της δράσεως

10.1 Πρόοδος της δράσης

Οι ενέργειες που έχουν γίνει έως τώρα είναι οι εξής:

- Έχουν γίνει τρεις συναντήσεις στο Δήμο από την Επιστημονικό Υπεύθυνο της Δράσης Γαρυφαλλιά Οικονόμου, και μία από τον επιστημονικό υπεύθυνο Μόσχο Πολυσίου, Αντιπρύτανη Γ.Π.Α.
- Στις συναντήσεις αυτές επισκεφτήκαμε προτεινόμενες περιοχές του Δήμου που θα μπορούσαν να καλλιεργηθούν αρωματικά φαρμακευτικά φυτά, και περιοχές που θα μπορούσε να εγκατασταθεί ο δοκιμαστικός αγρός και να δημιουργηθεί το οικολογικό-θεματικό πάρκο Α/Φ φυτών.
- Έχει γίνει ημερίδα ενημέρωσης των παραγωγών όπου αναλύθηκε από τους επιστημονικούς υπεύθυνους ο σκοπός και η μέθοδος υλοποίησης καθώς και τα αναμενόμενα οφέλη της δράσης.
- Σχετικά με την συνεργασία του Δήμου Θεραπνών και του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών (Γ.Π.Α.) θα πρέπει να υπογραφούν ξεχωριστές και πιο αναλυτικές συμβάσεις με τα εργαστήρια Γεωργίας και Χημείας.
- Έχει γίνει ένας αρχικός εντοπισμός και μια πρώτη συλλογή αυτοφυούς βλάστησης.

10.1.1 Επισκόπηση κατά την επίσκεψη στο Δήμο στις 14 Μαΐου 2009

Πορίσματα:

1. Αυτοφυής βλάστηση πλούσια
2. Φυσιογραφική ετερογένεια του περιβάλλοντος
3. Τα είδη της αρωματικής χλωρίδας παρουσιάζουν πρωιμότητα ή οψιμότητα ανά γεωγραφική θέση εμφάνισης
4. Επικρατούσα αρωματική χλωρίδα ανά θέσεις στον άξονα Κεφαλάς - Τζίντζινα
 - Μαντζουράνα
 - Κοινή ρίγανη (hirtum) – (Ξενώνας)

- Μέντα – (Ξενώνας , ρυάκι)

10.1.2 Επισκόπηση κατά την επίσκεψη στο Δήμο στις 10 Οκτωβρίου 2009

ΠΙΝΑΚΑΣ 11 Άξονας Κεφαλά – Φαράγγι (ΒΔ)

Α/Φ	ΗΜ/ΝΙΑ	ΚΟΙΝΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ/ ΘΕΣΗ	ΕΚΘΕΣΗ	ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ
1	10/09.	ΡΙΓΑΝΗ	30%	ΒΑ	ΚΕΦΑΛΑ & ΣΕ ΟΛΟ ΤΟ ΔΗΜΟ
2	10/09.	ΘΡΟΥΜΠΙ	10%	ΒΑ	ΚΤΗΜΑ ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΥ
3	10/09.	ΘΥΜΑΡΙ	10%	ΒΔ	ΦΑΡΑΓΓΙ Β
4	10/09.	ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΑ	20%	ΒΑ	ΚΤΗΜΑ ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΥ
5	10/09.	ΜΑΡΑΘΟΣ	25%	Α	ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ (ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΟ)

(ΠΗΓΗ: Γαρυφαλλιά Οικονόμου Επικ. Καθηγήτρια Γ.Π.Α)

10.2 Προβλήματα υλοποίησης της δράσης

Τα προβλήματα που έχουν παρουσιαστεί αφορούν:

- ☞ την εξεύρεση του κατάλληλου αγρού για την εγκατάσταση της φυτείας. Ο δήμος δεν έχει στην ιδιοκτησία του πειραματικό αγρό όπου θα μπορούσε να εγκατασταθεί η φυτεία. Η παραχώρηση δημόσιας έκτασης από το δασαρχείο για την συγκεκριμένη χρήση είναι ενέργεια θεσμικά δύσκολη και χρονοβόρα. Και η ενοικίαση ιδιωτικής έκτασης για να υλοποιηθεί η δράση χρειάζεται αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου και μίσθωμα με συμβολαιογραφική πράξη, ενέργειες δαπανηρές και χρονοβόρες.
- ☞ Επίσης βρισκόμαστε σε μια συγκυρία θεσμικών αλλαγών με το σχέδιο Καλλικράτης που προωθεί ριζικές αλλαγές στον αυτοδιοικητικό χάρτη της χώρας. Η νέα αρχιτεκτονική περιλαμβάνει ριζικές δομικές αλλαγές σε όλες τις βαθμίδες και μέχρι τέλος του χρόνου καταργούνται δύο στους τρεις δήμους. Υπό αυτές τις συνθήκες δεν ξέρουμε κατά πόσο θα είναι εφικτή η τεχνική υποστήριξη και η επίβλεψη της δράσης από το δήμο (εκτέλεση καλλιεργητικών εργασιών σύμφωνα με τις υποδείξεις του Γ.Π.Α και η εξασφάλιση χώρου και εξοπλισμού για την επεξεργασία του φυτικού υλικού).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Βιοτεχνίες και Μεταποιητικές Μονάδες Γεωργικών Προϊόντων

1. ΑΦΟΙ ΠΑΝ. ΣΩΤΟΥ ΟΕ ΠΛΑΤΑΝΑ
Βιοτεχνία επεξεργασίας γλυκών κουταλιού. Τηλ:2731077201
2. ΤΟΥΤΟΥΛΗΣ Σ. - ΤΟΥΤΟΥΛΗΣ Α. ΟΕ ΠΛΑΤΑΝΑ
Τυποποίηση και εμπορία ελαιόλαδου. 2731077315
3. ΤΟΥΤΟΥΛΗ ΝΙΚΗΤΑ Ν. ΠΛΑΤΑΝΑ
Ελαιουργείο.2731077315
4. ΠΛΑΓΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΑΤΑΝΑ
Σύγχρονη μονάδα κατεργασίας και εμπορίας ξύλου.Τηλ:2731077320,77520
5. ΜΠΟΥΓΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΘΕΟΦ. ΠΛΑΤΑΝΑ
Ασβεστοποιία . ΤΗΛ:27310-77388
6. ΕΥΡΩΑΜΕΡΙΚΑΝΑ ΕΛΛΑΣ ΑΒΕΕ ΓΚΟΡΙΤΣΑ
Σύγχρονη μονάδα τυποποίησης συσκευασίας & εμπορίας βρώσιμης ελιάς.Τηλ:2731074100,74114
7. ΕΛΑΙΩΝΑΣ ΣΕΦΕΡΛΗ ΓΚΟΡΙΤΣΑ
Παραγωγή και εμπορία ελαιολάδου Παραδοσιακής καλλιέργειας ΤΗΛ:27310-74441, FAX:2731074445
8. Ι. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΚΟΡΙΤΣΑ
Εμπορεία Αγροτικών Προϊόντων Τηλ:2731027324 Fax:2731089318
9. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΙΩΑΝ. ΓΚΟΡΙΤΣΑ
Εμπορεία ζωοτροφών ΤΗΛ:27310-74101
10. ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΡΥΣΑΦΑ
Τυροκομείο .Τηλ:2731097227
11. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ. ΣΤΥΛ. ΧΡΥΣΑΦΑ
Οινοποιία Χρυσαφίνα.Τηλ:2731097266
12. ΕΛΑΙΟΛΑΔΑ ΣΠΑΡΤΗΣ Α.Ε ΧΡΥΣΑΦΑ
Μονάδα τυποποίησης και συσκευασίας ελαιολάδου Τηλ:27310-97471 Fax:210-6431441
13. Π. ΜΠΟΥΓΑΣ & ΣΙΑ Ο.Ε ΧΡΥΣΑΦΑ
Λατομεία. ΤΗΛ:27310-97326, 24328
14. ΚΑΝΕΛΛΑΚΗ ΣΤ. ΑΦΟΙ ΟΕ ΧΡΥΣΑΦΑ
Λατομεία. ΤΗΛ:27310-97401

15. ΤΣΑΚΩΝΑΚΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΚΕΦΑΛΑΣ
Ελαιουργείο Κεφαλά Τηλ:2731077488
16. ΚΕΦΑΛΑΣ-ΣΠΑΡΤΗ Α.Ε ΚΕΦΑΛΑΣ
Μονάδα τυποποίησης και συσκευασίας ελαιοκομικών προϊόντων. Τηλ:
2731077181
FAX : 27310-77182 EMAIL: therapni@otenet.gr
17. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΣΚΟΥΡΑ
Ελαιουργείο. Τηλ:2731077351 , 77307
18. ΒΛΗΤΑΣ & ΒΑΚΑΣ & ΒΑΚΑΣ ΣΚΟΥΡΑ
Ελαιουργείο. Τηλ:2731077395
19. ΒΛΗΤΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Α. ΣΚΟΥΡΑ
Ευλουργικό εργαστήριο. Κατασκευή, επισκευή, συντήρηση παραδοσιακών
ξύλινων έργων.Τηλ:2731077220
20. ΚΟΥΝΑΒΕΛΗΣ ΑΝΑΣΤ. ΣΚΟΥΡΑ
Σιδηροκατασκευές - Αλουμίνια ΤΗΛ:27310-77246
21. ΧΟΥΠΗΣ ΑΝΑΣΤ. ΣΚΟΥΡΑ
Σιδηροκατασκευές - Αλουμίνια ΤΗΛ:07310-77545
22. ΤΣΙΜΠΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΚΟΥΡΑ
Μονάδα προώθησης προβολής και εμπορίας επιλεγμένων αγροτικών προϊόντων.
Τηλ: 2731077356 Φαχ: 2731077500
23. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ Σ. ΚΑΛΛΟΝΗ
Ελαιουργείο Τηλ:2731097266

Από τους παραπάνω Βιοτέχνες – Μεταποιητές οι υπ' αριθμόν 1, 2, 6, 7, 10, 12, 16, 22 μπορούν να συνεργαστούν άμεσα με την ομάδα παραγωγών Α/Φ φυτών για την αξιοποίηση των φυτών ως φυσικά πρόσθετα σε προϊόντα τοπικής παραγωγής (ελιές – ελαιόλαδο, ζυμαρικά, αρτοσκευάσματα, γλυκά) με φυσικό – οικολογικό τρόπο για την παραγωγή νέων προϊόντων.